

31 Mart'ın Ardından Seçmenin Mesajı

Türkiye son bir yıl içerisinde hem cumhurbaşkanlığı ve genel hem yerel seçimleri yaşamıştır. Ancak cumhurbaşkanlığı, genel ve yerel seçim sonuçları birbirinden oldukça farklı şekilde neticelenmiştir. Genel seçimler Cumhuriyet İttifakı'nın toplam oyların yüzde 49,47'sine karşılık 323 vekil çıkarması ve Millet İttifakı'nın ise oyların yüzde 35,02'sine karşılık 212 vekil çıkarması ile sonuçlanmıştır.

Cumhurbaşkanlığı seçimi ise ilk turda Cumhuriyet İttifakı'nın adayı Recep Tayyip Erdoğan'ın yüzde 49,52 ve ikinci turda yüzde 52,18'ini almasıyla sonuçlanırken Millet İttifakı'nın adayı Kemal Kılıçdaroğlu ise ilk turda yüzde 44,88 ve ikinci turda yüzde 47,82 oranında oy almıştır.

31 Mart yerel seçimleri sonuçlarına bakıldığında ise her ne kadar Cumhuriyet İttifakı'nın ana bileşenleri AKP ve MHP belirli illerde anlaşma yaparak seçime girseler de Millet İttifakı 14-28 Mayıs seçimlerinden sonra dağılmış ve bireysel olarak seçim yarışında yerlerini almıştır.

Anadolu Ajansı verilerine göre CHP birinci parti olarak Türkiye geneli belediye başkanlığında yüzde 37,74 oy oranına karşılık 14 büyükşehir belediyesi ve 21 il belediyesi olmak üzere 35 belediyeyi,

AKP ikinci parti olarak Türkiye geneli belediye başkanlığında yüzde 35,49 oy oranına karşılık 12 büyükşehir belediyesi ve 12 il belediyesi olmak üzere 24 belediyeyi,

YRP üçüncü parti olarak Türkiye geneli belediye başkanlığında yüzde 6,19 oy oranına karşılık 1 büyükşehir belediyesi ve 1 il belediyesi olmak üzere 2 belediyeyi,

DEM dördüncü parti olarak Türkiye geneli belediye başkanlığında yüzde 5,67 oy oranına karşılık 3 büyükşehir belediyesi ve 7 il belediyesi olmak üzere 10 belediyeyi,

MHP beşinci parti olarak Türkiye geneli belediye başkanlığında yüzde 4,98 oy oranına karşılık 8 il belediyesi ve

İYİ Parti altıncı parti olarak Türkiye geneli belediye başkanlığında yüzde 3,77 oy oranına karşılık 1 il belediyesini kazanabilmiştir.

Aradan dokuz ay gibi kısa bir süre geçmesine rağmen cumhurbaşkanlığı ve genel seçimler ile yerel seçim sonuçları neden bu kadar farklıdır?

Katılım oranı 14 Mayıs seçimlerinde yüzde 86,98 oy oranı ile 55.833.175 seçmen iken 31 Mart seçimlerinde yüzde 78,55 oy oranı ile 48.256.541 seçmen olmuştur. Yaklaşık 7,5 milyon seçmen oy vermemeyi tercih etmiştir. Ufak farklarla AKP ve MHP'den CHP'ye giden belediye başkanlıkları göz önüne alındığından oldukça önemli sayıda seçmenin tepki gösterdiği sonucu çıkar. Bu tepkinin kaynağı nedir?

Özellikle ekonomi ve hayat pahalılığı etkisini alt ve orta kesimde ciddi şekilde hissettirmiştir. Alım gücü düşmüş ve bu insanlar, beslenme ve barınma gibi temel ihtiyaçlarını bile karşılayamayacak duruma gelmiştir. Türk-İş'in Mart 2024 Açlık ve Yoksulluk Sınırı Raporu'na göre açlık sınırı 16.793 TL iken yoksulluk sınırı 54.700 TL olarak tespit edilmiştir. Emeklilerin ortalama 10-11 bin lira emekli maaşı aldığı düşünüldüğünde açlık sınırının bile çok altında yaşam mücadelesi verdikleri net bir şekilde görülür.

Ekonomik darboğaza karşılık CHP'nin uygulamış olduğu sosyal belediyecilik alt ve orta kesime bir can suyu niteliğinde olmuştur. Örneğin İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin öğrenci yurtları öğrenciler

için barınma sorununa, kent lokantaları beslenme sorununa kısa vadeli ve halk tarafından görünür bir çözüm olarak değerlendirilebilir.

Diğer taraftan iktidar adaylarının ve çevresinin mal varlıklarının devasa boyutu açıklıkla boğuşan halk için adaletsiz bir paylaşımın mevcut olduğunu düşündürmüştür. **Bir yanda lüks içerisinde yaşayan bir azınlık varken diğer yanda açlıkla mücadele eden bir çoğunluk oluşmuştur.**

Adaletsizlik vurgusu, belediyeler üzerinden rant eleştirisi ile iktidara yöneltilmiştir. Sosyal belediyecilik uygulamalarıyla CHP bunun üzerine giderken bir diğer aktör olan Yeniden Refah Partisi de ahlaklı belediyecilik üzerinden adaletsizliğe karşı olduğunu vurgulamıştır.

YRP'nin seçim stratejisi, Şanlıurfa ve Yozgat'ı kazanmalarına ek olarak il genel meclislerinde yaklaşık yüzde 7 oy almalarına ve üçüncü parti konumuna yükselmelerine yol açmıştır. Hiç belediyeye sahip olmadan bu noktaya gelmek azımsanmayacak bir başarıdır. **Dolayısıyla hem CHP hem YRP alternatif olma iddiasını ortaya koydukları ölçüde başarılı olmuşlardır.**

Diğer taraftan başta İYİ Parti olmak üzere DEVA, Gelecek, Saadet ve Demokrat Parti alternatif iddiasından oldukça uzak bir tutum sergileyerek seçmen tarafından siyaset sahnesinin dışına itilmeye başlanmıştır. İYİ Parti'nin hınçla hareket ederek kazanmaktan ziyade kaybettirmeye çalışması ters tepmiş ve CHP adayları üzerinde konsolidasyon sağlanmıştır. Saadet'in teşkilat yapısı güçlü olduğundan varlığını devam ettirecektir ama diğerleri ilerleyen süreçte tabela partisi olmama savaşı verecektir.

31 Mart seçiminin iktidara bakan birçok yönü vardır. İlk olarak iktidarı uzun yıllardır ayakta tutan ekonomi oldukça kötü bir durumdadır. Önceki dönem uygulanan irrasyonel politikalar ve popülist adımların acı reçetesi, bu dönem ödenmeye başlanmıştır. Kısa vadeli çözümü olmayan bu tedavi süreci uzadıkça iktidar kan kaybetmeye devam edecektir.

İkinci olarak uzun yıllardır uygulanan kutuplaştırıcı siyaset, toplumu oldukça yormuştur. Belirli düzeydeki çok sesliliğin o kadar da kötü olmadığı düşünülmektedir.

Üçüncü olarak hukuksal düzendeki bozulmalar, mağdur kesimin sayısını giderek arttırmaktadır. Evrensel ilkelere göre değil de kişilere göre uygulanan hukuk düzeninin olduğu düşüncesi, toplumda adalet duygusunu zedelemekte ve adaleti öne çıkaran siyasal oluşumlara yönelmelerine yol açmaktadır.

Sonuç olarak **31 Mart seçimi, sadece alınan oy oranı ya da belediye başkanlığı sayısı üzerinden değerlendirilirse çok da doğru olmayacaktır. Her ne kadar bu seçim yerel seçimler olsa da yereli aşan ve geneli ilgilendiren çok fazla değişken vardır.**

En önemlisi de muhalefet sergilediği belediyecilik sonucunda mı bu sonucu elde etmiştir yoksa seçmenin iktidarı cezalandırma istediğinden dolayı mı bu sonuç ortaya çıkmıştır? Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın "mesajı aldık" söylemi ile CHP Genel Başkanı Özgür Özel'in "bu bize verilmiş bir kredidir" söylemi önemli ipuçlarıdır.

Sefa Mertek, "31 Mart'ın Ardından Seçmenin Mesajı",

<https://www.fikirtepedi.com/siyaset/31-martin-ardindan-secmenin-mesaji/>

(Yayın Tarihi: 3 Nisan 2024).